

ΟΥΡΑΝΙΑ

ὑπὸ Καμίλλου Φλαμμαριὸν

Συνέστις, ἰδὲ σ. 29

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἔστημεν ἐκεῖ ἐπὶ στιγμὴν, ἡ Οὐρανία μοι ἔδειξε τὰ ὅσα ταῦτα, ἅτινα ἐκλείοντο ὡς τὰ βλέφαρα. « Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, μοι εἶπε, κατὰ πολὺ ὀλιγώτεροι ὑπόκοφοι ὄργανα, ἢ παρ' ὑμῖν, ἀλλ' αἱ μεταξύ τῶν πολιτικῶν κομμάτων διαίρεσεις εἶναι καταδηλότεραι, διότι οἱ ἀντίπαλοι οὐδὲν θέλουσι ν' ἀκούσῃσι, καὶ κατορθοῦσι τοῦτο μεθ' ὅλην τὴν εὐγλωττίαν τῶν ῥητόρων. »

Ἀπὸ ἄλλου τινὸς κόσμου, ἔνθα ὁ φωσφόρος διαδραματίζει μέγα μέρος, ἔνθα ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι διαρκῶς ἠλεκτρισμένη, ἔνθα ἡ θερμοκρασία εἶναι λίαν ἀνυψωμένη, καὶ οἱ κκοτικοὶ οὐδένα λόγον ἔσχον ἐπαρκῆ ὅπως ἐφεύρωσι τὰ ἱμάτια, πλὴν τινὰ ἐκδηλοῦνται διὰ τοῦ φωτισμοῦ μέρους τινὸς τοῦ σώματος. Συμβαίνει ἐκεῖ ἐν μεγάλῳ ὅ,τι συμβαίνει ἐν σμικρῷ ἐν τοῖς λειμῶσι τῆς ἡμετέρας Γῆς, ὅπου κατὰ τὰς γλυκείας ἐσπέρας τοῦ θέρους βλέπομεν τὰς λαμπυρίδας ἀναλίσκομενας σιωπηλῶς ἐν φλογὶ ἔρωτος. Ἡ θεὰ τῶν φωτεινῶν ζευγῶν εἶναι περίεργος, παρατηρουμένη τὸ ἐσπέρας ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι· τὸ χρῶμα τῆς σπινθηροβολίας διαφέρει κατὰ τὰ φύλα καὶ ἡ ἔντασις κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ἰδιοσυγκρασίας. Τὸ ἰσχυρὸν φύλον φλέγεται ὑπὸ ἐρυθρᾶς φλογός, μαλλον ἢ ἥσσαν ζωηρᾶς, τὸ δὲ ὠραῖον, ὑπὸ φλογὸς ὑποκυανου ἐνίοτε ὠγρᾶς καὶ μετρίας. Αἱ ἡμέτεραι λαμπυρίδες μόναι εἶναι ἱκαναὶ νὰ σχηματίσωσι στοιχειώδη ἰδέαν περὶ τῆς φύσεως τῶν ἐντυπώσεων ἃς αἰσθάνονται τὰ ὄλως ἰδιοφυῆ ἐκεῖνα ὄντα, ἐνόμιζον δὲ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ μου μετ' ἡπάτων ὅτε διηρχόμεθα τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ πλανήτου ἐκείνου. Ἀλλ' ἐξέπλάγην ἐτι μάλλον, ὅτε ἐφθάσαμεν ἐπὶ τοῦ δορυφόρου τοῦ παραδόξου ἐκείνου κόσμου.

Ἦτο σελήνη τις μονήρης, φωτιζομένη ὑπὸ εἶδος τινὸς ἡλίου τοῦ λυκαυγοῦς τὰ βλέμματα ἡμῶν διέκρινον σκοτεινὴν κοιλιάδα. Ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν τῆς κοιλιάδος ταύτης ὑφούντο ἀραιὰ τινὰ δένδρα, ἐπὶ τῶν ὑποίων ἐκρέμαντο ἀνθρώπινα ὄντα, σινδόνας περιβεβλημένα. Ἦσαν δὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἀνηρτημένα ἐκ τῆς κόμης ἀπὸ τῶν κλάδων καὶ ὑπνωττον ἐκεῖ ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ. Ὅ,τι ἐγὼ ἐξέλαβον ἀντὶ σινδόνης, ἦτο ὕφασμα ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συμπυκνωθείσης καὶ λευκανθείσης κόμης τῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐθαύμαζον βλέπων τὴν τοιαύτην στάσιν, ἡ Οὐρανία μοι εἶπεν ὅτι ὁ τοιοῦτος εἶναι ὁ συνήθης παρ' αὐ-

τοῖς τρόπος τοῦ ἐνταφιασμοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως. Ναί· ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐκείνου τὰ ἀνθρώπινα ὄντα ἀπολύουσι τῆς ὀργανικῆς ἰδιότητος τῶν ἐντόμων, ἅτινα ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα νὰ κοιμῶνται ἐν καταστάσει κάμψης ὅπως μεταμορφωθῶσιν εἰς περωτὰς χρυσαλίδας. Ὑπάρχει ἐκεῖ αἰνεὶ διπλῆ γενεὰ ἀνθρώπων καὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν πρώτην φάσιν, τὰ χονδροειδέστερα καὶ ὑλικώτερα ὄντα, ἔνα μόνον ἔχουσι πόθον, νὰ ἀποθάνωσιν ὅπως ἀναστηθῶσιν ἐν λαμπροτάτῃ μεταμορφώσει. Ἐκαστον τῶν ἔτων τοῦ κόσμου ἐκείνου ἀντιπροσωπεύει διακόσια περίπου γῆινα ἔτη. Ζῶσι δ' ἐκεῖ, κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἔτους ἐν τῇ κατωτέρᾳ καταστάσει, κατὰ τὸ ἐν τρίτον (τὸν χειμῶνα) ἐν τῇ καταστάσει τῆς κάμψης, καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ οἱ ἀνηρτημένοι αἰσθάνονται τὴν ζωὴν ἐπανερχομένην βαθμηδὸν ἐν τῷ μεταμορφωθέντι σώματί των, συνταράσσονται, ἀφυπνίζονται, ἐγκαταλείπουσι τὸ δέριμα τῶν ἐπὶ τῶν δένδρων, καὶ ἀπαλλασσόμενοι ἵπτανται, θαυμασία περωτὰ ὄντα, εἰς τὰς αἰθερίους χώρας, ὅπως ζῆσσωσιν ἐκεῖ νέον φοῖνικος ἔτος, ἦτοι διακόσια ἔτη τοῦ ταχυπόρου ἡμῶν πλανήτου.

Οὕτω διήλθομεν μέγαν ἀριθμὸν συστημάτων, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ὀλόκληρος ἡ αἰωνιότης δὲν θὰ ἦτο ἀρκούντως μακρὰ, ὅπως μοι ἐπιτρέψῃ νὰ γνωρίσω πάσας ἐκείνας τὰς εἰς τὴν Γῆν ἀγνώστους δημιουργίας, ἀλλ' ἡ ἔδηγός μου μόλις μετ' ἄφινε νὰ συνέλθω· πάντοτε δὲ νέοι ἡλιοὶ καὶ νέοι κόσμοι ἐνεφανίζοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εἶχομεν προσκρούσει σχεδὸν διερχόμενοι πρὸς διαφανεῖς κομήτας πλανωμένους δίκην πνοῶν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο σύστημα, καὶ πλέον ἢ ἀπαξ, ἠσθάνθη ἐμαυτὸν ἐλκόμενον πρὸς θαυμασίους πλανήτας, ἔχοντας χλοερὰ τοπία καὶ ὦν τὰ ἀνθρώπινα γένη ἠδύναντο νὰ ἦναι ἀντικείμενον μελέτης. Ἐν τούτοις, ἡ Οὐρανία Μούσα με παρέφερον ἀκόμη ἐτι ὑψηλότερα, ἐτι ἀποτέρω ἄχρις οὐ ἐπὶ τέλους ἀφικόμεθα εἰς μέρος, ὅπερ μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο τὰ προαΐσιον τοῦ Σύμπαντος. Οἱ ἡλιοὶ καθίσταντο σπανιώτεροι, ἦττον φωτεινοί, ὠχρότεροι· ἡ νύξ μεταξύ τῶν ἀστέρων ἦτο ζωφερωτέρα καὶ μετ' οὐ πολὺ εὐρέθημεν ἐν μέσῳ ἀχανοῦς ἐρήμου. Τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀπὸ τῆς Γῆς ὄρατον Σύμπαν ἐκτὸν χιλιεκατομμύρια τῶν ἀστέρων εἶχον ἀπομακρυνθῆ καὶ τὸ πᾶν ἐφαίνετο μικρὸς Γαλαξίας ἀπομεινωμένος ἐν τῷ ἀπείρῳ κενῷ.

— Ἴδού, ἐφθάσαμεν ἐπὶ τέλους — ἀνέκραξα
— εἰς τὰ ὄρια τῆς δημιουργίας!
— Πάρατῆρσε! μοῦ ἀπήντησεν ἡ νεάνις,
δείξασά μου τὸ Ζενίθ.

Δ'.

Πῶς! Ὅτι ἐβλεπον ἦτο ἄραγε πραγματικόν;
Ἄλλο Σύμπαν κατήρχετο πρὸς ἡμᾶς! ἄπειρον
πλήθος ἡλίων, ἐν συμπλέγματι, αἰωρεῖτο, νέον
σύμπλεγμα οὐρανίων νήσων σχηματίζον, καὶ
καθ' ὅσον ἀνερχόμεθα ἐβλέπομεν ἀναπτυσσομέ-
νην οἰονεὶ εὐρείαν νεφέλην ἀστέρων. Ἀπειρα-
θην νὰ βολιδοσκοπήσω διὰ τοῦ βλέμματος, καθ'
ἅπαντα τὰ βᾶθη, τὸ περὶ ἐμὲ ἄπειρον διάστη-
μα, καὶ πανταχοῦ διέκρινον αὐγάζοντας ἀνα-
λόγους σωρούς ἀστέρων ἐσπαρμένων καθ' ἀπάσας
τὰς διευθύνσεις.

Τὸ νέον Σύμπαν, ἐν ᾧ εἰσέρχομεθα, ἀπετελεῖτο
κυρίως ἐξ ἡλίων ἐρυθρῶν, πυρροχρόων καὶ ῥοιο-
χρόων. Πολλοὶ δ' αὐτῶν ἦσαν ὅλως αἱματό-
χροες.

Διήλθομεν δι' αὐτοῦ ἀστραπιαίως. Μετεβαίνο-
μεν ταχέως ἀπὸ ἡλίου εἰς ἡλίον· ἀλλὰ ἠλεκτρι-
κοὶ κλονισμοὶ ἐφθάνον ἀπαύστως μέχρις ἡμῶν, ὡς
αἱ λάμπεις βορείου σέλαος. Ὅποια παραδόξα ἐν-
διδαιτήματα ἦσαν οἱ ὑπὸ ἐρυθρῶν ἡλίων ἀπο-
κλειστικῶς φωτιζόμενοι ἐκεῖνοι κόσμοι! Βίτα,
ἐν τινι τῶν μερῶν τοῦ σύμπαντος ἐκείνου, παρε-
τηρήσαμεν δευτερεύον τι συμπλεγμα ἀποτελού-
μενον ἐκ μεγάλου ἀριθμοῦ ῥοδίνων καὶ κυανῶν
ἀστέρων. Αἴφνης ὑπερμεγέθης κομήτης, οὗ ἡ
κεφαλή ὁμοίαζε πρὸς τεράστιον φάρυγγα, ὀρ-
μήσας καθ' ἡμῶν μᾶς περιεκάλυψε. Συνωθούμην
ἐντρομος πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς Θεᾶς, ἣν ἐπὶ
στιγμὴν εἶχον ἀπολέσει, ἐξαφανισθεῖσαν ἐντὸς
φωτεινῆς ὀμίχλης, ἀλλ' ἀνεύρομεν ἀλλήλους ἐν
σκοτεινῇ ἐρήμῳ, διότι καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου ἐκεῖ-
νου Σύμπαντος εἶχομεν ἀπομακρυνθῆ ὡς καὶ ἀπὸ
τοῦ πρώτου.

« Ἡ πλάσις, μοῦ εἶπεν ἡ Μοῦσα, ἀποτελεῖ-
ται ἐξ ἀπειροῦ ἀριθμοῦ διακεκριμένων κόσμων
χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῶν ἀβύσσων
τοῦ μηδενός.

— Ὑπὸ ἀριθμοῦ ἀπειρου;

— Εἶνε μαθηματικὴ ἀντίφρασις, ἐπανελάθην
ἐκείνη ἀναμφιβόλως, ἀριθμὸς τις, ὅσον καὶ ἂν
εἶναι μέγας, δὲν δύναται νὰ εἶναι καὶ ἄπει-
ρος, διότι πάντοτε δύναται τις νοερῶς ν' αὐ-
ξήσει αὐτὸν κατὰ μίαν μονάδα, ἢ καὶ νὰ τὸν
διπλασιάσῃ, καὶ τὸν τριπλασιάσῃ, νὰ τὸν ἐκα-
τονταπλασιάσῃ. Ἄλλὰ μὴ λησμόνει ὅτι ἡ νῦν
στιγμὴ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ θύρα δι' ἧς τὸ
μέλλον μεταβαίνει εἰς τὸ παρελθόν. Ἡ αἰωνιό-
της εἶναι ἀτέρμων, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κόσμων
θὰ εἶναι ἐπίσης ἀτέρμων.

« Παρατήρησε! Βλέπεις πάντοτε καὶ παν-

ταχοῦ νέα συμπλέγματα οὐρανίων νήσων, νέους
κόσμους.

— Νομίζω, ὦ Οὐρανία, ὅτι ἀπὸ πολλοῦ
ἤδη καὶ μετὰ μεγάλης ταχύτητος ἀνερχόμεθα
εἰς τὸν ἀτέρμονα οὐρανόν.

— Καὶ δυνάμεθα πάντοτε ν' ἀνερχόμεθα
οὕτως, ἀπήντησεν ἐκείνη· οὐδέποτε θὰ φθασομεν
εἰς ὀριστικόν τι τέρμα.

« Δυνάμεθα νὰ τρέχωμεν πρὸς τὰ κάτω, ἀ-
ριστερὰ, δεξιὰ, ἐμπρός, ὀπίσω, καθ' οἰκονομήποτε
διεύθυνσιν, ἀλλ' οὐδέποτε, οὐδαμοῦ θὰ συναν-
τήσωμεν σύνορα.

« Οὐδέποτε, οὐδέποτε τέρμα.

— Γινώσκεις ποῦ εἴμεθα; Γινώσκεις ποῖαν ὁδὸν
διηγήσαμεν;

— Εἴμεθα. . . . εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ἀπεί-
ρου, ὡς ἤμεθα καὶ εὐρισκόμεθα ἐπὶ τῆς Γῆς.
Οὐδὲ κατὰ ἐν βῆμα προῦχωρήσαμεν! . . . .

Τὸ πνεῦμά μου κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης συγ-
κινήσεως. Οἱ τελευταῖοι λόγοι τῆς Οὐρανίας εἶ-
χον εἰσδύσει ἄχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μου,
ὡς παρατεταμένη παγετώδης φρικίαςις. « Οὐ-
δέποτε τέρμα! Οὐδέποτε! οὐδέποτε! » ἐπανε-
λάμβανον. Οὔτε νὰ εἶπω, οὔτε νὰ σκεφθῶ ἄλλο
τι ἢ δυνάμην. Ἐν τούτοις ἐπανεῖδα τὴν μεγα-
λοπρέπειαν τοῦ θεάματος καὶ τὴν κατάπληξιν
μου διεδέχθη ὁ ἐνθουσιασμός.

— Ἡ Ἀστρονομία! ἀνέκραξα. Αὕτη εἶναι τὸ
πάν! Νὰ γινώσκῃ τις τὰ πράγματα ταῦτα! νὰ
ζῆ ἐν τῷ ἀπείρῳ! ὦ Οὐρανία! Τί εἶναι αἱ λοι-
παὶ τῶν ἀνθρώπων ἰδέαι ἀπέναντι τῆς ἐπιστή-
μης! Σκιαί, φάσματα!

— ὦ, εἶπεν ἐκείνη. Μετ' οὐ πολὺ θὰ ἀφυ-
πνισθῆς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ θαυμάσῃς ἔτι, καὶ εὐ-
λόγως, τὴν ἐπιστήμην τῶν διδασκάλων σου·
ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀγνοῆς ὅτι ἡ νῦν τῶν ὑμετέ-
ρων σχολείων καὶ ἀστεροσκοπεῖων ἀστρονομία,
ἡ μαθηματικὴ ἀστρονομία, ἡ ὠραία ἐπιστήμη
τῶν Νευτώνων, τῶν Λαπλάς, τῶν Λεβερρέ, δὲν
εἶναι ἔτι ἡ ὀριστικὴ ἐπιστήμη.

« Δὲν εἶναι αὕτη, τέχνον μου, ὁ σκοπός, ὃν
ἐπιδιώκω ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰπάρχου καὶ
τοῦ Πτολεμαίου Παρατήρησε τὰ ἑκατομμύ-
ρια ἐκεῖνα τῶν ἡλίων, ἀναλόγων πρὸς τὸν ζωο-
ποιούντα τὴν Γῆν οἴτινες εἶναι ἐπίσης ὡς ἐκεῖνος
πηγὰὶ κινήσεως, ἐνεργητικότητος καὶ λάμπσεως·
τὸ ἀντικείμενον τῆς μελλούσης ἐπιστήμης ἔσται
ἡ μελέτη τῆς παγκοσμίου καὶ αἰωρίου ζωῆς.
Ἄχρι τῆς σήμερον οὐδεὶς εἰσέδυσεν εἰς τὸν
ναόν. Οἱ ἀριθμοὶ δὲν εἶναι σκοπός, ἀλλὰ μέσον·
δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὸ οἰκοδόμημα τῆς φύ-
σεως ἀλλὰ τὰς μεθόδους, τὰ ἰκρίώματα. . . . Θὰ
παραστῆς εἰς τὴν ἡὼ νέας ἡμέρας. Ἡ μαθημα-
τικὴ ἀστρονομία θὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν εἰς
τὴν φυσικὴν ἀστρονομίαν, εἰς τὴν ἀληθῆ με-
λέτην τῆς φύσεως.

«Ναι, — προσέθετο, — οί αστρονόμοι, οί ύπολογίζοντες τὰς φαινομένους τῶν ἀστέρων κινήσεις κατὰ τὴν ἡμερησίαν διάβασιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ, οί ἀναγγέλλοντες τὰς ἐκλείψεις, τὰ οὐράνια φαινόμενα, τοὺς περιοδικούς κομήτας, οί παρατηροῦντες τόσον ἐπιμελῶς τὰς ἀκριβεῖς τῶν τε ἀπλανῶν καὶ πλανητῶν θέσεις, κατὰ τὰς διαφόρους μοίρας τῆς οὐρανοῦ σφαιράς, οί ἀνακαλύπτοντες τοὺς κομήτας, τοὺς πλανήτας, τοὺς δορυφόρους, τοὺς ἀσταθεῖς ἀστέρας, οί ἀναζητοῦντες καὶ καθορίζοντες τὰς εἰς τὴν κίνησιν τῆς γῆς ὑπὸ τῆς ἔλξεως τῆς τε σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν ἐπιφερομένας ἀνωμαλίας, οί ἀφιεροῦντες τὰς ἑαυτῶν νύκτας εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων τοῦ κοσμικοῦ συστήματος, εἶναι οί πρόδρομοι τῆς νέας Ἀστρονομίας. Εἶναι ταῦτα πάντα καταπληκτικαὶ ἐργασίαι, μύθοι ἄξιοι θαυμασμοῦ, ἔργα τεράστια, ἀναδεικνύοντα τὰς ἐξοχωτέρας δυνάμεις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Πλὴν αὐτὸς εἶνε ὁ στρατὸς τοῦ παρελθόντος. Ἐνε μαθηματικοὶ καὶ γεωμέτραι· ἀπὸ τοῦδε, ἡ καρδία τῶν σοφῶν θὰ πάλλεται ὑπὲρ κατακτῆσεως εὐγενεστέρας ἔτι. Πάντα τὰ μεγάλα ταῦτα πνεύματα, μελετῶντα τὸν οὐρανόν, δὲν ἐξῆλθον, πράγματι, τῆς Γῆς· ὁ σκοπὸς τῆς Ἀστρονομίας δὲν εἶναι νὰ δεῖξῃ ἡμῖν τὴν φαινομένην θέσιν τῶν φωτεινῶν σημείων, οὔτε νὰ σταθμίσῃ λίθους κινουμένους ἐν τῷ διαστήματι, οὔτε νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν ἐκ τῶν προτέρων τὰς ἐκλείψεις, τὰς φάσεις τῆς σελήνης, ἢ τὰς καλλιροίας. Ταῦτα πάντα εἶναι ὠραῖα, ἀλλ' ἀνεπαρκῆ.

«Ἄν ἡ ζωὴ δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς Γῆς, οὐδὲν ἀπολύτως πνεῦμα θὰ ἐνδιεφέρετο περὶ αὐτῆς· καὶ τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπὶ πάντων τῶν κόσμων, οὓς χιλιεκατομμύρια ἡλιοὶ ἄγουσι μεθ' ἑαυτῶν στρεφόμενοι ἐν ταῖς ἀβύσσοις τοῦ ἀπείρου. Ἡ ζωὴ εἶναι ὁ σκοπὸς ὀλοκλήρου τῆς δημιουργίας, ἂν ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ιδέα δὲν ὑπῆρχε, πάντα ταῦτα θὰ ἦσαν μηδὲν καὶ ὡς μὴ ὑπάρχοντα.

«Εἶσαι προωρισμένος νὰ παρασταθῆς εἰς πλήρη μεταμόρφωσιν τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ὕλη θὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν εἰς τὸ πνεῦμα.

— Παγκόσμιος ζωὴ! εἶπον. Μὴ πάντες οἱ πλανῆται τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος κατοικοῦνται; . . . Μὴ τὰ χιλιεκατομμύρια τῶν κόσμων οἵτινες πληροῦσι τὸ ἄπειρον, εἶναι καταφικημένα; . . . Τὰ ἀνθρώπινα αὐτῶν γέννημοιάζουσι πρὸς τὸ ἡμέτερον; . . . Θὰ γνωρίσωμεν αὐτὰ ἄρα γε ποτέ; . . .

— Τὸ διάστημα, καθ' ὃ ζῆς ἐπὶ τῆς Γῆς, αὐτὴ ἔτι ἡ διάρκεια τῆς γηίνου ἀνθρωπότητος, εἶναι στιγμή μόνον ἐν τῇ αἰωνιότητι.»

Δὲν ἐνόησα αὐτὴν τὴν εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου ἀπάντησιν.

«Οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει, προσέθετο ἡ Οὐρανία, ὅπως πάντες οἱ κόσμοι οὗτοι εἶναι νῦν καταφικημένοι. Ἡ παρούσα ἐποχὴ δὲν ἔχει σπουδαιότητα μείζονα ἐκείνων, αἵτινες προηγήθησαν αὐτῆς ἢ θὰ ἔλθωσι μετ' αὐτήν.

«Ἡ διάρκεια τῆς ὑπάρξεως τῆς γῆς θὰ ἦναι κατὰ πολὺ μακροτέρα, — δεκάκις ἴσως μακροτέρα — ἢ ὅσον ἡ τῆς περιόδου τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐπὶ δεκάδος κόσμων, λαμβανομένων εἰκεῖ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἐν τῷ ἀπείρῳ, δυνάμεθα π.χ. κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ εὐρωμεν μολίς ἓνα οἰκούμενον νῦν ὑπὸ γενεᾶς νοήμονος. Οἱ μὲν αὐτῶν ἦσαν πάλαι ποτέ, οἱ δὲ θὰ εἶναι ἐν τῷ μέλλοντι· οὔτοι παρασκευάζονται· ἐκεῖνοι διῆλθον πάσας τὰς φάσεις τῶν. Ἐνταῦθα κοιτίδες, ἐκεῖ τάφοι.» Ἄλλως τε, ἄπειρος ποικιλία ἀποκαλύπτεται ἐν ταῖς ἐκδηλώσεσι τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως καὶ ἡ γηίνος ζωῆς οὐδὲν εἶνε ὁ τύπος τῆς ὑπεργηίνου. Ὅντα δύνανται νὰ ζῶσι καὶ νὰ σκέπτονται, ἐν ὀργανισμοῖς ὅλως διαφόροις ἐκείνων, οὓς γινώσκετε ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανῆτου. Οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων κόσμων οὔτε τὴν μορφήν, οὔτε τὰς αἰσθήσεις ὑμῶν ἔχουσι. Εἶνε διάφοροι.

«Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καὶ λίαν προσεχῶς μάλιστα, διότι κέκλησαι νὰ ἴδῃς αὐτήν, καθ' ἣν ἡ σπουδὴ αὐτῆ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς, ἐν ταῖς διαφόροις ἐπαρχίαις τοῦ παντός, ἔσται τὸ οὐσιῶδες ἀντικείμενον — καὶ τὸ μέγα θέλημα — τῆς ἀστρονομίας. Μετ' οὐ πολὺ, ἀντὶ ν' ἀσχολῶνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ὕλικῆς μάζης τῶν γειτνιαζόντων πρὸς ὑμᾶς πλανητῶν π.χ., οἱ ἀστρονόμοι θὰ ἀνακαλύψωσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν σύνθεσιν, τὰς γεωγραφικὰς ἐπόψεις τῶν, τὴν κλιματολογίαν αὐτῶν καὶ τὴν μετεωρολογίαν, θὰ εἰσδύωσιν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ ζωικοῦ ὀργανισμοῦ τῶν, καὶ θὰ συζητήσῃ περὶ τῶν κατοίκων τῶν. Θὰ εὐρωσιν ὅτι ὁ Ἄρης καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατοικοῦνται νῦν ὑπὸ λογικῶν ὄντων, ὅτι ὁ Ζεὺς εἶναι ἔτι ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ περιόδῳ τῆς ὀργανικῆς προπαρασκευῆς, ὅτι ὁ Κρόνος εὐρίσκεται ὑπὸ ὄρους ὅλως διαφόρους τῶν πρυτανευσάντων ἐν τῇ ἐγκαταστάσει τῆς γηίνου ζωῆς καὶ χωρὶς οὐδέποτε νὰ διέλθῃ διὰ καταστάσεως ἀναλόγου πρὸς τὴν τῆς Γῆς, θὰ κοιμηθῇ ὑπὸ ὄντων ἀσυμβίβαστων πρὸς τοὺς γηίνους ὀργανισμούς. Νέαι μέθοδοι θὰ καταστήσωσι γνωστὴν τὴν φυσικὴν καὶ χημικὴν σύνθεσιν τῶν ἀστέρων. Δι' ἐργαλείων τελειοποιηθέντων θὰ ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἄμεσα μαρτύρια τῆς ὑπάρξεως τῶν πλανητικῶν τούτων ἀνθρωποτήτων, μεθ' ὧν θὰ σκεφθῶσιν ὅπως ἔλθωσιν εἰς συκοινωνίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ μεταμόρφωσις, ἣτις θὰ χαρακτηρίσῃ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος καὶ θὰ ἐγκαινίσῃ τὸν εἰκοστόν.

Ἦκουον, ἐν γοητείᾳ, τοὺς λόγους τῆς οὐρανίας Μούσης, οἵτινες ἐφώτιζον πρὸς χάριν μου,

διὰ φωτὸς ὅλως νέου τὰς τύχας τῆς ἀστρονομίας. καὶ μοὶ ἐνέπνεον ἐνδιαιφρόν ζωηρότερον ἔτι. Ἐβλεπον τὸ πανόραμα τῶν ἀπειραρίθμων κόσμων, οἵτινες ἐκυλινδοῦντο ἐν τῷ διαστήματι, καὶ ἐνόουν ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἔπρεπε νὰ ἔχη ὡς σκοπὸν τὸ νὰ γνωρίσῃ ἡμῖν τοὺς μετακρυσμένους ἐκείνους κόσμους—καὶ νὰ μᾶς μεταφέρῃ οὕτως εἰπεῖν, εἰς τοὺς ἀπείρους ἐκείνους ὀρίζοντας. Ἡ ὥραία θεὰ ἐξηκολούθησε :

« Ἡ τῆς Ἀστρονομίας ἀποστολὴ ἔσται ὑψηλοτέρα ἔτι· ἀφοῦ σὰς κάμη νὰ αἰσθανθῆτε, ἀφοῦ σὰς κάμη νὰ γνωρίσετε, ὅτι ἡ Γῆ εἶνε μίαν μόνον πόλιν ἐν τῇ οὐρανίᾳ πατρίδι, καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πολίτης τοῦ οὐρανοῦ, θὰ προβῇ ἔτι περαιτέρω. Ἀνακαλύπτουσα τὸ σχέδιον καὶ ὁ κατεσκευάσθη τὸ φυσικὸν σύμπαν, θὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἡθικὸν σύμπαν βασιζέται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου, ὅτι οἱ δύο κόσμοι δὲν ἀποτελοῦσιν ἢ ἓνα καὶ μόνον κόσμον, καὶ ὅτι τὸ πνεῦμα κυβερνᾷ τὴν ὕλην. Ὅ,τι θὰ πράξῃ περὶ τοῦ διαστήματος, θὰ πράξῃ καὶ περὶ τοῦ χρόνου. Ἀφοῦ ἐκτιμήσετε τὸ ἄπειρον τοῦ διαστήματος, καὶ ἀναγνωρίσετε ὅτι οἱ αὐτοὶ νόμοι ἐπικρατοῦσι ταῦτοχρόνως πανταχοῦ, καθιστῶντες τὸ ἄπειρον σύμπαν μίαν μόνον μονάδα, θὰ μάθετε ὅτι οἱ αἰῶνες τοῦ παρελθόντος καὶ οἱ αἰῶνες τοῦ μέλλοντος συνδέονται μετὰ τοῦ πα-

ρόντος καὶ ὅτι αἱ λογικαὶ μονάδες θὰ ζήσωσιν αἰωνίως διὰ διαδοχικῶν καὶ προοδευτικῶν μεταμορφώσεων· θὰ μάθετε ὅτι ὑπάρχουσι πνεύματα ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὑπέρτερα τῶν μεγίστων πνευμάτων τῆς γήϊνου ἀνθρωπότητος καὶ ὅτι πάντα προοδεύουσι πρὸς τὴν ὑπεράτην ἐντέλειαν· θὰ μάθετε ἐπίσης ὅτι ὁ ὕλικὸς κόσμος δὲν εἶνε ἢ φαινόμενον, καὶ ὅτι τὸ πραγματικὸν ὄν συνίσταται εἰς δύναμιν ἀβαρῆ, ἀόρατον καὶ μὴ ὑποπίπτουσαν εἰς τὴν ἀφήν.

« Ἡ Ἀστρονομία θὰ εἶνε λοιπὸν, κατ' ἐξοχίαν καὶ πρὸ πάντων, ἡ ὁδηγὸς τῆς φιλοσοφίας. Οἱ συλλογιζόμενοι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων θὰ εἶνε καὶ ἐκτὸς τῆς ἀληθείας. Ὅσοι δὲ ἀκολουθήσωσι πιστῶς τὰ φῶτα αὐτῆς θὰ ἀνυψωθῶσι βαθμηδὸν εἰς τὴν λύσιν τῶν μεγάλων προβλημάτων.

« Ἡ ἀστρονομικὴ φιλοσοφία θὰ εἶνε ἡ θρησκεία τῶν ἐξόχων πνευμάτων.

« Σὺ ὀφείλεις νὰ παρασταθῆς, προσέθετο, εἰς τὴν διπλὴν ταύτην μεταμόρφωσιν τῆς ἐπιστήμης. Ὅταν σὺ θὰ ἐγκαταλείψῃς τὸν γήϊνον κόσμον, ἡ ἀστρονομικὴ αὕτη ἐπιστήμη, ἣν νῦν θαυμάζεις τόσον εὐλόγως, θὰ εἶνε ὅλως ἀνακαινισμένη, κατὰ τε τὴν μορφήν αὐτῆς καὶ τὸ πνεῦμα.

[Μετάφρασις X.]

Ἔπεται συνέχεια

Εἰς κόρην

Εἶναι στιγμαῖς ποῦ ὁ δύστηχος
Τρελλαίνουμαι γιὰ σένα,
Καὶ γέροντας στὸν ὄμο σου
Λισθάνομαι πῶς ζῶ·
Εἶνε στιγμαῖς ποῦ ἀκίνητος,
Μὲ μάτια δακρυσμένα,
Γιὰ μιὰ ματιά σου θάδινα
Καὶ κόσμῳ κι' οὐρανῶ.

Κ' εἶναι στιγμαῖς ποῦ αἰσθάνομαι
Στὰ στήθην ἀνεμοζάλη·
Εἶναι στιγμαῖς ποῦ ἢ ὄψι σου
Τὸ μῖσος μοῦ γεννᾷ·
Εἶναι στιγμαῖς ποῦ γέροντας
Στὴν τρυφερῇ σου ἀγκάλῃ,
Ζοὴ καὶ νιάτα θάδινα
Νὰ μὴ σὲ βλέπω πλειά.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΩΚΗΣ

